

Силабус курсу:

**АСКЕТИКА І КУЛЬТУРА
ПРАВОСЛАВНОГО ЧЕРНЕЦТВА**



**СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

<i>Ступінь вищої освіти:</i>	магістр
<i>Спеціальність:</i>	041 «Богослов'я»
<i>Рік підготовки:</i>	1
<i>Семестр викладання:</i>	осінній
<i>Кількість кредитів ЄКТС:</i>	5
<i>Мова(-и) викладання:</i>	українська
<i>Вид семестрового контролю</i>	залік

Автор курсу та лектор:

д. культ., проф., Смоліна Ольга Олегівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

професор кафедри філософії, культурології та інформаційної діяльності

посада

smolina@snu.edu.ua

електронна адреса

+38-099-349-
24-55

телефон

Skype:
live:.cid.b94b29c203ce7618

месенджер

324 ГК, за
розкладом

консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Православне чернецтво і монастирі є творцями й носіями специфічної культури. Відомо, що чернецтво зародилося в IV ст. і за свою історію переживало як періоди розквіту, так і занепаду. У XX ст., у часи панування тоталітарних режимів, ченці зазнавали не тільки гонінь, але й цілеспрямованого винищування. Однак наприкінці XX – на початку XXI ст., зі вступом світової культури в інформаційну фазу і процесами глобалізації, інститут монастиря не тільки не зник, але й одержав імпульс до відродження, особливо на пострадянському просторі, а також у деяких країнах Європи, культура яких історично орієнтована на православ'я. Якими є причини цього явища? Як мислить людина, яка залишає дім, роботу, суспільство і присвячує своє життя Богові? Яким чином функціонує монастирська спільнота, для якої явище прогресу не є цінністю? Як в культурі православного чернецтва сприймається час, простір, людина, суспільство, мистецтво, та інші реалії життя? Відповіді на ці та інші запитання ми будемо спільно шукати в нашому курсі.

Що буде вивчатися: джерела та релігійне обґрунтування аскетичної традиції. Загальна характеристика аскетичних традицій світових релігій. Аскетична традиція православ'я: джерела, напрями, форми прояву, історичні етапи розвитку. Найвидатніші християнські і православні мислителі-аскети. Аскетичні школи та традиції. Аскетична традиція і церковна традиція. Культура православного чернецтва. «Монастирська культура» і «чернеча культура». Православне чернецтво в XXI столітті. Аскетизм і сьогодення.

Результати навчання:

Розуміти роль та місце аскетичної традиції в історії Православної Церкви, її догматиці, обрядовості та традиціях. Розуміти сутність поняття «культура православного чернецтва» та характеристики цього типу культури. Відтворювати основні історичні і сучасні підходи контекстуального розуміння і застосування Святого Письма. Установлювати та співвідносити причинно-наслідковий зв'язок між богословськими моделями, системами, традиціями віри. Аналізувати і оцінювати основні етапи історії богословської традиції. Розуміти сучасну богословську проблематику та методи її осмислення у навчанні та/або професійній діяльності та на межі предметних галузей.

Передумови до початку вивчення:

Базові знання та уявлення з гуманітарних наук, філософії, етики, історії української та світової культури.

Мета курсу (набуті компетентності)

Внаслідок вивчення цього навчального курсу здобувач вищої освіти набуде таких компетентностей:

1. Знання історії богословської традиції та здатність застосовувати його в процесі досліджень і у пошуках способів вирішення богословських питань в сучасному контексті.
2. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
3. Знання та розуміння предметної області й професійної діяльності.
4. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально та свідомо.
5. Здатність спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Аскетична традиція як явище церковного та культурного життя	1/0/1	Етимологія поняття «аскетизм». Аскетика як умова досягнення мети. Джерела аскетизму в різних релігійних традиціях. Джерела християнського аскетизму. Православна аскетика.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання
2.	Православне чернецтво як уособлення християнської аскетичної традиції	1/0/1	Засади православної аскетичної традиції. «Лествиця» Іоанна Синайського. Наставляння Максима Сповідника та Ісаака Сиріна. Життя, вчення та практична аскеза Антонія і Феодосія Печерських, Сергія Радонізького, Серафіма Саровського, Луки Кримського та ін.	Участь в обговоренні Індивідуальні завдання

Рекомендована література

1. Дергалев С. Введение в православную аскетику. URL : <https://azbyka.ru/otechnik/antropologiya-i-asketika/vvedenie-v-pravoslavnuyu-asketiku/>
2. Зарин С. Аскетизм по православно-христианскому учению. URL : https://azbyka.ru/otechnik/Sergej_Zarin/asketizm-po-pravoslavno-hristianskomu-ucheniyu-kniga-2/
3. Игнатий (Брянчанинов). Аскетические опыты. URL : https://azbyka.ru/otechnik/Ignatij_Brjanchaninov/tom2-asketicheskie-opyty/
4. Иоанн Лествичник. Лествица. URL : https://azbyka.ru/otechnik/Joann_Lestvichnik/lestvitsa-ili-skrizhali-dukhovnye/
5. Иоанн (Мейендорф), протоиерей. Жизнь и труды святителя Григория Паламы. URL : https://azbyka.ru/otechnik/Joann_Mejendorf/zhizn-i-trudy-svjatitelja-grigorija-palamy/5
6. Исаак Сирин. Слова подвижнические. URL : https://azbyka.ru/otechnik/Isaak_Sirin/slova-podvizhnicheskie/
7. Киприан (Керн), архимандрит. Антропология свт. Григория Паламы. URL : https://azbyka.ru/otechnik/Kiprian_Kern/antropologija-svjatogo-grigorija-palamy/
8. Мандзаридис Г. Обожение человека по учению святителя Григория Паламы. URL : https://azbyka.ru/otechnik/Georgij_Mandzaridis/obozhenie-cheloveka-po-ucheniyu-svjatitelja-grigorija-palamy/
9. Павел (Сержантов), священник. Дискретное время в антропологии: исихастский опыт. URL : https://azbyka.ru/otechnik/Pavel_Serzhantov/diskretnoe-vremja-v-antropologii-isihastskij-opyt/
10. Павел (Сержантов), священник. Исихастская антропология о временном и вечном. URL : https://azbyka.ru/otechnik/Pavel_Serzhantov/isihastskaja-antropologija-o-vremennom-i-vechnom/
11. Смоліна О. Культура православного чернецтва: монографія. Луганськ: Ноулідж, 2014. 200 с.
12. Хоружий С. Очерки синергийной антропологии. URL : <https://www.klex.ru/o4h>

Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації до написання контрольної роботи з курсу «Аскетика і культура православного чернецтва» для здобувачів спеціальності 041 Богослов'я другого освітнього рівня / Уклад. О.О. Смоліна. Северодонецьк. Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2021.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання здобувач може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Виконання індивідуальної контрольної роботи	50
Залік	50
Разом	100

Шкала оцінювання здобувачів ВО

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Здобувач ВО може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перераховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Під час виконання індивідуальної контрольної роботи здобувач має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування є забороненим.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

На заняття здобувачі ВО вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять здобувачі ВО:

- не вживають їжу та жувальну гумку;
- не залишають аудиторію без дозволу викладача;
- не заважають викладачу проводити заняття.
- не використовують навушники та засоби відтворення звуків та відео для перегляду контенту, не пов'язаного із завданнями та тематикою дисципліни.

Під час контролю знань здобувачі ВО:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.

